

INTERNATIONELLT CHARTER FÖR BEVARANDE AV HISTORISKA STÄDER ¹

Antaget vid ICOMOS generalassemblé i Washington i oktober 1987 och ofta kallat "the Washington Charter".

Inledning och definitioner

Alla världens stadssamhällen utgör, oavsett en mer eller mindre spontan eller planerad utveckling, materiella uttryck för samhällenas mångfald genom historiens lopp, och är därför historiska.

Föreliggande charter gäller stora såväl som små stads- och tätortsmiljöer,² historiska stadskärnor såväl som mindre områden, inklusive deras omgivningar av natur eller bebyggelse. Förutom sitt värde som historiska dokument är de uttryck för stadskulturens traditionella värden. Dessa miljöer hotas av förfall, ödeläggande förändringar och till och med utplånande som en följd av ett stadsbyggande, med ursprung i industrialismen, som idag tillämpas över hela världen.

Mot bakgrund av denna ofta dramatiska situation, som kan leda till oersättliga förluster både kulturellt, socialt och även ekonomiskt, har International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) ansett det nödvändigt att utarbeta ett "Internationellt charter för bevarande av historiska städer".

Denna nya text kompletterar det så kallade Venedigdokumentet, "Internationell överenskommelse för bevarande och restaurering av minnesmärken och områden av historiskt intresse"³ (Venedig 1964); den definierar principer, målsättning, metoder och medel som behövs för att bevara de historiska städernas kvaliteter, främja harmonin mellan det privata och det sociala livet och vidmakthålla dessa värden – även i deras mest enkla uttryck – vilka utgör mänsklighetens minne.

Liksom i texten till Unescos "Rekommendation om bevarande av kulturhistoriskt värdefulla miljöer och deras roll i samtiden"⁴ (Warszawa-Nairobi 1976) såväl som andra internationella dokument har "bevarande av historiska städer" här innebörden nödvändiga åtgärder för deras skydd, vidmakthållande och restaurering, såväl som för deras utveckling och harmoniska anpassning till nutidens liv.

Principer och målsättning

1. Bevarandet av historiska städer och stadsmiljöer bör, för att bli effektiv, utgöra en integrerad del i en sammanhållen ekonomisk och social utvecklingspolitik och beaktas i regionalpolitiken och samhällsplaneringen på alla nivåer.

¹ På engelska "historiska städer och urbana miljöer" (Historic Towns and Urban Areas). Översättningen har utarbetats av Nils Ahlberg 2004 och följer i första hand den franska ursprungstexten, men tar också hänsyn till den engelska översättning som antogs parallellt med den franska.

² Den franska texten talar om "historiska städer" medan den engelska använder "historiska urbana miljöer".

³ Charte Internationale sur la Conservation et la Restauration des Monuments et des Sites / International Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites.

⁴ Recommandation concernant la sauvegarde des ensembles historiques ou traditionnels et leur rôle dans la vie contemporaine / Recommendation Concerning the Safeguarding and Contemporary Role of Historic Areas.

2. Värden att bevara är stadens historiska karaktär, med alla de materiella och andliga element varigenom denna kommer till uttryck, i synnerhet:
 - a) stadsstrukturen sådan den definieras i gatunät och tomtindelning,
 - b) relationen mellan olika stadsrum: byggda rum, öppna rum och planterade rum,
 - c) byggnadsverkens form och utseende interiört och exteriört, så som detta definieras i deras struktur, volym, stil, skala⁵, material, färgsättning och dekor,
 - d) förhållandet mellan staden och dess omgivning, såväl natur som av människan skapad,
 - e) de olika funktioner staden haft under loppet av sin historia.

Varje kränkning av dessa värden sätter den historiska stadens autenticitet på spel.

3. Medverkan och delaktighet av stadens invånare är oumbärlig för ett framgångsrikt bevarandearbete. Detta skall eftersträvas i alla sammanhang och främjas genom en nödvändig höjning av medvetenheten i alla åldersgrupper. Man får aldrig glömma att bevarandet av städer och den historiska stadsmiljön i första hand berör dess invånare.
4. Ingrepp i en historisk stad eller stadsmiljö kräver försiktighet, systematik och noggrannhet, med ett odogmatiskt angreppssätt och hänsyn till de speciella förutsättningarna i varje särskilt fall.

Metoder och medel

5. Planeringen för bevarandet av historiska städer och stadsmiljöer bör föregås av mångdisciplinära studier.
 - Bevarandeplanen skall innefatta en analys av förutsättningarna⁶, i synnerhet arkeologiska, historiska, arkitektoniska, tekniska, sociologiska och ekonomiska.
 - Bevarandeplanen skall fastlägga de huvudsakliga målen och de juridiska, administrativa och finansiella villkor detta innebär för planens genomförande.
 - Bevarandeplanen skall eftersträva att uppnå ett harmoniskt förhållande mellan de historiska miljöerna och staden som helhet.
 - Bevarandeplanen skall fastställa vilka byggnader eller grupper av byggnader som särskilt skall skyddas, vilka som under vissa betingelser skall bevaras och vilka som under exceptionella omständigheter kan rivras.
 - Före varje ingrepp skall de befintliga förhållandena noggrant dokumenteras.
 - Bevarandeplanen skall helst ha stöd från invånarna i området.
6. Intill dess en bevarandeplan har antagits skall alla nödvändiga bevarandeåtgärder utföras i enlighet med principerna och metoderna⁷ i detta dokument och Venedigdokumentet.
7. Bevarandet av historiska städer och stadsmiljöer förutsätter ett kontinuerligt underhåll av bebyggelsen.
8. Nya funktioner⁸ och infrastruktur för nutida behov bör anpassas till de speciella förhållandena i historiska städer.

⁵ I den engelska texten står här "konstruktion". Ordet "skala" ersätter i stället "volym" i den franska texten.

⁶ I den engelska texten står det "alla relevanta fakta".

⁷ I den engelska texten står det "syften".

⁸ I den engelska texten talas här om "nya funktioner och aktiviteter".

9. Förbättring av bostadsförhållandena bör vara ett av huvudmålen i bevarandet.
10. Om ombyggnader eller nybyggnation blir nödvändiga skall alla tillägg respektera den existerande rumsliga organisationen, i synnerhet tomtindelning och skala, liksom de krav kvaliteter och värden i den existerande helhetsmiljön ställer.⁹ Införandet av nutida element kan, under förutsättning att det inte skadar en harmonisk helhetsverkan,¹⁰ bidra till att berika miljön.
11. Det är viktigt att medverka till en bättre kännedom om de historiska städernas förflutna genom att främja stadsarkeologiska undersökningar och en lämplig presentation av framkomna lämningar.¹¹
12. Fordonstrafiken bör strängt regleras inom historiska städer eller stadsmiljöer; parkering bör planeras så att anblicken av staden eller dess omgivningar inte försämras.¹²
13. Större väganläggningar, inom regional och nationella planering, får ej dras in i de historiska städerna utan skall endast underlätta färden till staden och ge bättre tillträde dit.
14. Förebyggande åtgärder för skydd mot naturkatastrofer och alla andra skador, i synnerhet miljöföroreningar och vibrationer, bör vidtagas i historiska städer, både för att säkra skyddet av kulturarvet och för invånarnas säkerhet och välbefinnande. Åtgärder i förebyggande syfte eller för reparation av skador skall anpassas till de speciella förutsättningarna hos det som ska skyddas.
15. För att säkra invånarnas deltagande och medverkan bör ett allmänt informationsprogram, med början i skolåldern, sättas i verket. Bevarandeföreningars aktiviteter bör främjas och finansiella åtgärder med syfte att underlätta bevarandet av bebyggelsen vidtagas.
16. Bevarandearbetet kräver att specialiserad utbildning anordnas för alla berörda yrkeskategorier.

⁹ Sista delen av denna mening saknas i den engelska texten.

¹⁰ Den engelska texten har här tillägget "... skall inte motverkas då det kan ..."

¹¹ I den franska texten står på slutet dessutom "utan men för stadsmönstret".

¹² Den engelska texten säger i stället "... så att inte den historiska uppbyggnaden/byggnadsverken (fabric) eller omgivningen skadas."